

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 66/08-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. apríla 2008 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Ing. R. M., K., zastúpeného advokátkou JUDr. E. H., K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 24/2002 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. R. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 24/2002 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 24/2002 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. R. M. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť Ing. R. M. trovy konania v sume 6 732 Sk (slovom šesťtisíc sedemstotridsaťdva slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. E. H., K..

5. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 66/08-9 zo 4. marca 2008 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. R. M. (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 24/2002.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Dňa 06. 02. 2002 na Okresný súd Bratislava II. bola zaslaná žaloba o určenie neplatnosti okamžitého zrušenia pracovného pomeru , vykonané listom zo dňa 10. 01. 2002. Zároveň žalobca doplnil svoju žalobu o návrh na prikázanie veci z dôvodu vhodnosti Okresnému súdu Košice II.

Okresný súd Bratislava II. postupoval nasledovne:

Od 27. 05. 2005 t. j. od rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z 27. 05. 2005 č. k. Ndc 340/02 zo dňa 27. 05. 2002 súd vo veci nekonal až do 05. 12. 2005, kedy vo veci vytýčil pojednávanie.

V roku 2006 a v roku 2007 došlo k upresneniu žalobného petitu zo strany žalobcu, k vytyčovaniu pojednávanií, avšak k meritórnemu rozhodnutiu vo veci nedošlo.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že Okresný súd Bratislava II. v konaní o určenie neplatnosti ukončenia pracovného pomeru a zaplatenia sumy 455.600 Sk s 13 % ročným úrokom z omeškania od 01. 01. 2003 do zaplatenia, ako aj náhrada trov súdneho konania, koná od roku 2002 s priesťahmi takmer 6 rokov.

Dňa 1. 9. 2007 a 19. 12. 2007 podal žalobca sťažnosti na priesťahy v konaní, avšak ani k dnešnému dňu neobdržal odpoveď na svoje sťažnosti ani vo veci nie je rozhodnuté.

Ako z uvedeného vyplýva, Okresný súd Bratislava II. je v konaní nečinný (vo veci nekonal) a konanie neúmerne predlžuje, čím porušil moje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov upravené v článku 48, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. V danom konaní ide o štandardnú pracovnoprávnú vec, patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Sťažovateľ neprispel svojim správaním a konaním k priesťahom ani plynulému postupu Okresného súdu Bratislava II. nebránila žiadna zákonná prekážka, na prejednanie a rozhodnutie vo veci.“

Sťažovateľ uviedol, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 18 C 24/2002 prebieha od roku 2002. V postupe okresného súdu vidí porušenie svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia voči okresnému súdu v sume 100 000 Sk odôvodnil tým, že vec dosiaľ nie je právoplatne skončená, čo u neho vyvoláva stav právnej neistoty.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 24/2002 porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal mu vo veci konať bez zbytočných priesťahov

a zaplatiť mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 100 000 Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 732 Sk.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr. 2050/2008 z 31. marca 2008 vyjadrila predsedníčka okresného súdu, v ktorom uviedla:

„Dňa 17. 03. 2008 bola doručená Vaša výzva na vyjadrenie sa k s'ťažnosti, ktorou s'ťažovateľ Ing. R. M., bytom K. namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prerokovanie jeho záležitosti v primeranej lehote, v konaní vedenom na tunajšom súde pod spisovou značkou 18 C/24/2002.

Po oboznámení sa s jej obsahom, ako aj obsahom predmetného spisu navrhujem, aby ústavný súd rozhodol, podľa vlastného uváženia s prihliadnutím na obsah súdneho spisu a úkony súdu vykonané v konaní. Pri vybavovaní veci sa vystriedalo niekoľko sudcov, čo bolo spôsobené nedostatočným personálnym obsadením súdu.

Je pravda, že s'ťažovateľ podal s'ťažnosť na priet'ahy v konaní, táto bola evidovaná pod Spr. 2167/2007, vybavená bola ako nedôvodná 18. 01. 2008.

Aj keď sa nejedná o právne zložitú vec, vo veci bolo vykonané rozsiahle dokazovanie, dĺžka konania je ovplyvnená skutočnosťou, že aj účastníci konania prispeli svojou nečinnosťou - neúčastťou na niektorých nariadených pojednávaniach, ako to vyplýva z pripojeného spisu.“

Predsedníčka okresného súdu v podaní z 31. marca 2008 a právna zástupkyňa s'ťažovateľa v podaní zo 14. apríla 2008 uviedli, že netrávajú na ústnom pojednávaní vo veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 253/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni uvedený stav právnej neistoty.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitnosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom

prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 18 C 24/2002 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Predmetom konania je žaloba o neplatnosť okamžitého zrušenia pracovného pomeru, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a vec z právneho a skutkového hľadiska nevykazuje znaky náročnosti. Ústavný súd vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiaľ dosiahnutých výsledkov konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by zdôvodňovali priebeh konania jeho zložitou.

2. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľa v preskúmvanej veci, ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu. Sťažovateľ bol v konaní aktívny a súčinnosť. Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka súdneho konania dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľ neprispel k predĺženiu doterajšej doby konania.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup okresného súdu. Ústavný súd sa zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci, a to nielen z hľadiska sťažovateľom namietaných (označených) období, ale aj z hľadiska celkového priebehu posudzovaného konania.

Z rozboru veci vyplýva, že 11. februára 2002 bola okresnému súdu podaná žaloba o neplatnosť okamžitého skončenia pracovného pomeru. Sťažovateľ zároveň požiadal o prikázanie veci inému súdu z dôvodu vhodnosti. Dňa 27. mája 2002 Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. Ndc 340/02 návrhu sťažovateľa na prikázanie veci nevyhovel. Dňa 14. novembra 2005 sťažovateľ rozšíril svoju žalobu. Dňa 23. augusta 2007 okresný súd uznesením pripustil zmenu návrhu na začatie konania.

Ústavný súd zistil, že v tomto konaní došlo k nečinnosti okresného súdu. Nečinnosť okresného súdu bola zistená od 12. februára 2003, keď okresný súd vyzval svedka, ktorý si uplatnil svedočné, na predloženie dokladov o mzde, do 19. októbra 2005, keď okresný súd určil termín pojednávania na 5. december 2005 a dal na vymáhanie uznesenie o poriadkovej pokute uloženej žalovanému (nečinnosť 2 roky a 8 mesiacov). Je pravdou, že aj žalovaný prispel k predĺženiu súdneho konania tým, že neprebral písomnosti. Okresný súd nariadil pojednávania, ktoré sa často odročovali pre neprítomnosť žalovaného, ktorému okresný súd niekoľkokrát udelil poriadkovú pokutu, avšak okresný súd v danom prípade mal využiť inštitút predvedenia, čím by došlo k urýchleniu konania.

Ústavný súd preto po zvážení všetkých okolností pri hodnotení postupu okresného súdu, najmä s prihliadnutím na doterajšiu dobu konania a na skutočnosť, že konanie začalo ešte v roku 2002, konštatuje, že celková dĺžka konania – takmer 6 rokov – nemôže byť považovaná za zodpovedajúcu požiadavke konania bez zbytočných prietáhov a v primeranej lehote, ako to vyžaduje čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Uvedené okolnosti sú dostatočné na to, aby oprávnili ústavný súd k záveru, že právna vec sťažovateľa nebola prerokovaná bez zbytočných prietáhov. Ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 24/2002 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde]. Vzhľadom na to, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 18 C 24/2002 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa ods. 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 100 000 Sk voči okresnému súdu poukazujúc najmä na doterajšiu dĺžku konania pred okresným súdom.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo žiadať, aby fyzická osoba takmer 6 rokov čakala na výsledok súdneho konania o neplatnosť okamžitého zrušenia pracovného pomeru, ktoré dosiaľ nie je právoplatne skončené. U sťažovateľa oprávnene takýto postup okresného súdu vyvoláva stav právnej neistoty. Vychádzajúc z tohto pohľadu na pozíciu sťažovateľa, princípov spravodlivosti a spôsobu zavŕšenia ochrany základných práv sťažovateľa, ako aj z konkrétnych okolností tohto prípadu ústavný súd dospel k záveru, že finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk, ktoré je okresný súd povinný zaplatiť v súlade s výrokom tohto nálezu sťažovateľovi, je primeraným zadosťučinením spojeným s porušením označených práv sťažovateľa.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľa si v sťažnosti z 5. februára 2008 uplatnila trovy konania v sume 6 732 Sk (3 176 Sk za každý úkon a 190 Sk režijný paušál za každý úkon). Základom na výpočet náhrady za úkon právnej služby je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2007 v sume 19 056 Sk. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania v sume uplatnenej jeho právnou zástupkyňou, t. j. 6 732 Sk z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby v hodnote po 3 176 Sk (príprava a prevzatie vecí a písomné vyhotovenie sťažnosti) a dvakrát náhradu režijného paušálu po 190 Sk

(podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), a zároveň vyslovil povinnosť okresného súdu uhradiť trovy právneho zastúpenia právnej zástupkyňi sťažovateľa.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. apríla 2008